Suomen Vesitiet ry

Liikenne- ja viestintävaliokunta, Eduskunta
Suomen Vesitiet ry:n esitys 17.11.2021

Suomen Vesitiet ry kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiasta: E 107/2021 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto/ NAIADES III: Tulevaisuudenkestävän eurooppalaisen sisävesiliikenteen tukeminen.

Suomen Vesitiet ry pitää Liikenne- ja viestintäministeriön laatimaa perusmuistioita LVM2021-00350 erittäin hyvänä kokonaisuutena, jossa Suomen kannalta olennaiset vesiliikennettä koskevat asiat on tuotu hyvin esiin, mikä on tärkeää koska nykyisessä EU:n sisävesilainsäädännössä ei ole huomioitu Suomelle ominaisia erityispiirteitä,

Haluamme vielä painottaa erityisesti seuraavia tärkeinä pitämiämme asioita.

SUOMESSA HYBRIDI VESILIIKENNE
Perusmuistiossa puhutaan suomalaisesta sisävesiliikenteestä ja liikenteestä Suomen rannikon ja sisävesien välillä. Suomen osalta käyttäisimme sisävesiliikenteen sijaan käsitettä vesiliikenne, koska meillä katsomme tämän pitävän sisällään myös rannikkoliikenteen sekä lähimeriliikenteen.

Haluamme korostaa, että Suomen vesiliikenne on ns. hybridiliikennöintiä, eli järvi-meri (lake-sea), eikä meillä ole vesiliikenneyhteyttä minkään toisen EU:n jäsenvaltion kanssa. Me emme ole Euroopan alueella ainut maa, jolla vesiliikenne ei ole vain sisävesiliikennettä vaan joko joki-meri tai järvi-meri yhteydellä: Ruotsi, Saksa, Puola, Portugali, Espanja ja Italia. Tärkeää on, että Suomen vesiliikenteessä voitaisiin jatkossakin soveltaa merenkulun kanssa yhteneväisiä sääntöjä.

VESILIIKENTEESEEN SIIRTYMINEN
Yhdistys tukee lämpimästi vihreän siirtymän toteutumista ja rahtiliikenteen siirtämistä vesille siellä missä se on järkevästi toteutettavissa. Mielestämme sisävesi- ja rannikkoliikennettä voitaisiin Suomessa hyödyntää vielä paremmin.

Vesiliikenteen päästöjen vähentämisen osalta on tärkeää kaikkien sektoreiden osallistuminen ja sitoutuminen, ei vain varustamoiden, vaan myös satamien, operattoreiden sekä myös rahdinantajien. Mielestämme tässä tarvitaan selvitysten lisäksi konkreettisia toimenpide-ehdotuksia, joita viedä käytäntöön.

Kannustimina voisi toimia ns. ”ecobonus” järjestelmä, joka on käytössä Ruotsissa. Tavoitteena olisi ympäristöystävällisten kuljetusketjujen tukeminen, eli esim. tukea voisi saada uusiin alushankintoihin.

Vesiliikenne modernisoituu, eli digitalisaatio ja automaatio tulee myös vesiväylille. Koulutuksen tasoa tulisi nostaa ja saattaa se vastaamaan tämän päivän ja tulevaisuuden osaamistarpeita. Tulevaisuudessa tarvitaan osaamista erilaisista polttoainevaihtoehdoista, miehistössä ja

päällystössä tulee olla osaamista digitalisaation ja automaation hyödyntämisestä, esim. jatkossa tarvitaan ehkä enemmän sähköinsinöörejä kuin konepäälliköitä.

YHTEISTYÖ MUIDEN ALAN ORGANISAATIOIDEN KANSSA
Perusmuistiossa todetaan, että Komissio jatkaa yhteistyötä EU:n sisävesiliikennealan kannalta keskeisten Reinin ja Tonavan vesiliikenteen yhteistyöorganisaatioiden (RNKK ja Tonavan suojelukomissio) kanssa. Mielestämme olisi erittäin tärkeää, että Suomi olisi edustettuna näissä keskeisissä eurooppalaisissa vesiliikenteen yhteistyöorganisaatioissa.

Perusmuistion loppuun on kirjattu, että ”johtuen erityispiirteistämme Suomessa sovelletaan EU:n nykyistä sisävesilainsäädäntöä vain rajatusti”. Tämän maininnan jättäisimme pois asiakirjasta.

NAIADES – kahdeksan lippulaivatoimenpidettä

1) **Vesiväylien ylläpitäjien avustaminen hyvän palvelutason (hyvien navigointiolojen) varmistamisessa EU:n sisävesiväylillä 31.12.2030 mennessä.**
   - Digitaalisen väyläverkoston kehittäminen ja osaavan miehistön ja päällystön koulutus
   - Arctia Oy on kehittänyt LIS järjestelmän, mistä toimijat saisivat kaiken tarvittavan tiedon järkevästi hyödynnettävässä muodossa. Euroopassa on vastaavanlainen järjestelmä (RIS) käytössä.

2) **EU:n yhdistettyjä kuljetuksia koskevien oikeudellisten puitteiden päivittäminen niin, että ne edistävät sisävesiliikennettä.**
   - Yhdistyksen mielestä sisävesiväylät on miellettävä olennaiseksi osaksi yhdistettyjä kuljetuksia. Satamat toimisivat logistiikka-alueina, eli yhdistettyjen kuljetusten hubina. Tämä tulisi ottaa huomioon esimerkiksi kaavoituksessa.
   - Liikenteen ja logistiikan päästöjen yhdenmukaistettua mittauksessa Saimaan kanava-alue voisi toimia erinomaisena pilottialueena. Kaikki alueelle tulevat ja lähtevät laivat.

3) **Päästötön vesiliikenne ja innovatiivisten ja vähäpäästöisten alusten sertifiointi**
   - Alusten sertifiointi on kannatettavaa, mutta tässä on syytä huomioida vuodenaikavaihtelut
   - Kannatettavaa on myös raideliikenteen ja vesiliikenteen integrointi ja kannustimien luominen multimodaalisuuden hyödyntämiselle.

4) **Ilmasto- ja ympäristötavoitteet**
   - Tällä hetkelle ympäristötavoitteiden osalta on asetettu paljon vaatimuksia varustamoille. Näemme, että satamissa tulisi parantaa esimerkiksi valmiuksia ottaa vastaan ruuman pesuvedet sekä harmaat vedet ja tulevaisuudessa maasähkön syöttötarve tulee kasvamaan, ja tämä vaatii investointeja.
   - Vesiliikenteen investointien tukemisen tulisi kattaa koko kuljetusketjun toimijat.

5) **Sisävesisatamien kehittäminen multimodaalisiksi vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurikeskuksiksi ja yhdenmukaisten standardien luominen**

- Suomen osalta ehdotamme, että seuraamme kansainvälistä kehitystä tiiviisti. Yhtenä konkreettisena standardina voisi olla esimerkiksi polttoaineiden syöttöön samanlaiset liittimet ja sähköliittimet. Laivojen polttoaineiden suhteen kestävällä tavalla tuotetut ns. vihreät polttoaineet kuten vihreä vety ja jäteperäiset biopolttoaineet sekä paikallisesti tuotetut polttoaineet ja niiden jakelu satamissa on tärkeää, jotta varustamot voivat investoida ympäristöystävällisiin aluksiin.

6) Sisävesiliikenteen digitalisaation ja automaation suunnitelma

- Laivojen sekä satamien digitalisaatio ja automaatio on tärkeätä.
- Yhdistys kannattaa LIS-järjestelmän käyttöönottoa, mikä tukee Saimaan syväväylien digitalisaatiota ja automaatiota ja edelleen turvallista navigointia alueella.

7) Älykkäät ja joustavat EU:n säännöt miehistön palkkaamisesta

- Yhdistys ei ota palkkaamiseen kantaa, mutta haluamme tässä painottaa koulutuksen tason ja opetusohjelmien kehittämisen merkitystä, niin että se vastaa tätä päivää ja tulevaisuutta. Opetuksen taso vaihtelee suuresti oppilaitosten välillä.

8) Toimialan ja jäsenvaltioiden tukeminen siirtymässä kohti päästöttömiä aluksia

- Olisi ensisijaisen tärkeää saada nyt yksi Saimaan satama TEN-T verkkoon, eli Lappeenranta.